

Soru: Dizlerimden rahatsız olduğumdan ayakta duramıyorum. Namazımı nasıl kılmalıyım?

FETVA

İslam'ın beş esasından biri olan namazın¹ geçerli olabilmesi için şartlarının ve rükünlerinin tam olarak yerine getirilmesi gerekir. Namazın rükunlarından biri de kıyamdır.² Zira Rabbimiz "Allah için huşuyla kıyama durun."³ buyurmaktadır. Ancak hastalık, savaş⁴ gibi bazı özür hallerinde bu şart ve rükünlerde hafifleme veya tamamen düşme söz konusu olabilir.⁵ Nitekim Allah Teala, hiçbir kimseyi, gücünün yetmediği şeyle yükümlü kılmadığını⁶ ifade buyurmaktadır. Buna göre ayakta durmasına mâni bir hastalığı olan kişiden, alanında uzman ve İslamî hassasiyete sahip bir doktorun tespit ettiği hastalık sebebiyle namazın rükünlerinden biri olan kıyam düşer.⁷ Bu durumdaki kişi namazı oturarak kılar. Bununla birlikte kişinin secde etmesine mani bir durum yoksa secde etmesi gerekir. Zira secde de namazın rükünlerinden biri olduğundan özürsüz bir şekilde terk edilmesi caiz değildir.⁸ Ancak secde etmek kişinin hastalığını artırıyorsa secdeyi ima ile yapar.⁹ Ayrıca kişi kıyamda durabiliyor ancak rükû ve secde yapamıyorsa Hanefilere göre namazı ayakta veya oturarak kılmak arasında tercih hakkına sahip olmakla birlikte evlâ olan oturarak kılmasıdır.¹⁰ Ancak Şafi mezhebine göre kıyam düşmez, secde ve rükûyu ayakta ima ile yapar.¹¹

Sonuç olarak özür sahibi olan kişi, Hanefilere göre bağdaş kurarak veya ayaklarını kibleye uzatarak ima yoluyla namaz kılabilceği gibi bunların mümkün olmaması halinde uzanarak da namazını eda edebilir.¹² Yapabiliyorsa rükû ve secdede başını öne doğru eğmeli ve secde halindeyken başını rükû halindekiinden daha aşağıda tutmalıdır.¹³

Şafii mezhebinde ise bu kişinin bağdaş kurması caiz olmakla birlikte iftiraş (normal tahiyat) oturuyula kılması daha faziletlidir.¹⁴

¹ Buhari, Kitabu'l-İman, 2 (Hadis No:8); Müslim, İman, 22 (Hadis No:16) "بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" "وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، وَإِقَامَ الصَّلَاةِ ، وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ ، وَالْحَجَّ ، وَصَوْمَ رَمَضَانَ"

² Ebü'l-Hüseyn Ahmed b. Ebî Bekr Muhammed b. Ahmed el-Kudûrî, *Muhtasarul Kudûrî* (Karaçi: el-Büşra, 2018), 90.

³ Bakara 2/238. "وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ"

⁴ Abdülğani b. Tâlib b. Hammâde el-Meydânî el-Guneymî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab* (Medine: Dâru's-Sirâc, 2010), 2/286.

⁵ el-Kudûrî, *Muhtasarul Kudûrî*, 140.

⁶ Bakara 2/286. "لَا يَكْفِيكَ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وَسْعَهَا"

⁷ İbn Âbidîn Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî, *Reddül-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Dimeşk: Dâru'l Selam, 2023), 529.

⁸ el-Kudûrî, *Muhtasarul Kudûrî*, 90.

⁹ Ebü'l-Berekât Hâfizüddîn Abdullah b. Ahmed b. Mahmûd en-Nesefî, *Kenzü'd-dekâ'ik* (Beirut: Daru'l Beşairu'l İslamiyye, 2011), 184.

¹⁰ Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Karaçi: el-Büşra, 2022), 1/271.

¹¹ Hüccetü'l-İslâm Ebü Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ahmed el-Gazzâlî et-Tûsî, *el-Vasît fî'l-mezheb* (Kahire: Daru'l- Selam, 1417), 2/101.

¹² Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Karaçi: el-Büşra, 2022), 1/270.

¹³ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 1/270.

¹⁴ İbrâhîm b. Muhammed b. Ahmed el-Bâcûrî, *Hâşiye 'alâ Şerhi İbn Kâsım el-Gazzî 'alâ metni Ebî Şücâ* (Lübnan: Daru'l-Nur Sabah, 2015), 1/404.